

podkom. dr inż. Michał Borusiński

Zakład Broni i Mechanoskopii Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji

mgr inż. Henryk Juszczyk

Zakład Broni i Mechanoskopii Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji

Wpływ opinii biegłych na sprzedaż broni na terenie Polski

Streszczenie

W artykule przedstawiono wpływ opinii wydawanych przez biegłych z zakresu badań broni i balistyki na polski rynek handlu bronią palną. Z powodu braku jednostki certyfikującej broń palną wprowadzaną na polski rynek opinie biegłych mają wpływ na kwalifikację broni. Stwierdzono problem różnej kwalifikacji tego samego modelu broni palnej przez biegłych oraz instytucje wydające opinie. W niektórych przypadkach biegli wykazują brak zrozumienia odpowiednich przepisów zawartych w ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji. W artykule wykazano, że takie opinie są wykorzystywane przez przedsiębiorców jako uzasadnienie wprowadzania na rynek broni palnej bez wymaganego pozwolenia. Podkreślono również potrzebę powołania instytucji certyfikującej broń wprowadzaną do obrotu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Słowa kluczowe: broń palna, rewolwer, pistolet, opinia, ustawa, norma, kwalifikacja, certyfikacja

W ostatnich latach zauważa się znaczny wpływ opinii wydawanych przez biegłych z zakresu badań broni i balistyki na polski rynek handlu bronią palną. Biegli, wydając opinie odnośnie do broni, amunicji oraz balistyki, bazują przede wszystkim na przepisach zawartych w ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji. Przy wydawaniu opinii posiłkują się także przepisami zawartymi w innych ustawach, np. ustawie o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi,

bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym.

Na początku XXI wieku na polskim rynku handlu bronią pojawiły się rewolwery KESERU mod. K-10 oraz rewolwery KESERU R1 mod. K-10. Jest to broń wykorzystująca do strzelania amunicją rozdzielnego ładowania. W skład powyższej amunicji wchodzi pociski gumowe lub gumowo-metalowe (kompozytowe) kal. 10 mm oraz naboje alarmowe bocznego zapłonu kal. 6 mm wz. Flobert. Komory naboje w bębnach

Ryc. 1. Rewolwer KESERU mod. K-10 z załadowanymi nabojami.

Ryc. 2. Rewolwer ZORAKI R1 mod. K-10 z pociskami oraz nabojami.

powyższych rewolwerów składają się z dwóch mniejszych komór połączonych ze sobą otworem ogniowym. Do komór w bębnie rewolweru, od strony jego rękojeści, ładuje się naboje alarmowe bocznego zapłonu kal. 6 mm wz. Flobert. Do komór nabojowych w bębnie rewolweru, od strony jego lufy, ładowane są pociski gumowe lub gumowo-metalowe (kompozytowe) kal. 10 mm. Podczas odpalania naboju w wyniku spalania materiału wybuchowego inicjującego, zaprasowanego na dnie jego łuski, powstają gazy. Ciśnienie wydzielających się gazów powoduje wystrzelenie z lufy rewolweru pocisku załadowanego do tej samej komory co nabój.

Z opisów znajdujących się na ww. wzorach rewolwerów wynika, że zostały one wyprodukowane dla polskiej firmy KOLTER.

Firma KOLTER w dniu 5 lipca 2004 r. uzyskała od Wojskowego Instytutu Technicznego Uzbrojenia opinię, w której zawarty jest wniosek, że „w wyniku badań dostarczonych do Instytutu 6 mm naboju hukowych (oryginalne ozn. 6 mm Flobert Platzpatronen) wyprodukowanych przez firmę UMAREX, w pojedynczym naboju stwierdzono zawartość do 0,0459 mieszaniny inicjującej na bazie trójnitrorezorcynianu ołowiu. Nie stwierdzono w ww. nabojach hukowych materiałów wybuchowych miotających”. Z kolei w dniu 20 października 2010 r. od Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego otrzymała opinię, w której zawarty jest wniosek, że „rewolwer alarmowy ZORAKI R 1 mod. K-10 kal. 6 mm nr 10000001 produkcji tureckiej stanowi broń palną alarmową o kalibrze 6 mm. Zgodnie z art. 11 pkt 5 ustawy z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji na posiadanie broni palnej alarmowej o kalibrze do 6 mm nie jest wymagane pozwolenie”. Firma KOLTER uzyskała dodatkowo kilka innych opinii.

W ocenie Fundacji Rozwoju Strzelectwa „rewolwer ZORAKI R1 jest specyficzną odmianą wiatrówki pirotechnicznej, w której do wystrzelenia pocisku używa się pironaboju generującego falę akustyczną sprężającą słup powietrza znajdujący się za pociskiem. Rewolwer ZORAKI R1 należy zaliczyć do kategorii strzelających zabawek”. Fundacja Rozwoju Strzelectwa podkreśla, iż „bez spalania prochu strzelniczego żadna strzelająca broń nie jest w świetle obowiązującej ustawy o broni i amunicji »bronią palną«. Krótkie naboje hukowe systemu Floberta nie zawierają w swoim składzie materiału miotającego, nie są też splotką przeznaczoną do mocowania w innym naboju scalonym. W związku z powyższym nie są w sensie prawnym amunicją do broni palnej”.

Asystent w Katedrze Kryminalistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w swojej opinii, tzw. naukowej, zawarł stwierdzenia, że „rewolwer ZORAKI R1 to strzelający gadżet. Ww. rewolweru nie można zaliczyć do broni palnej w myśl ustawy o broni i amunicji”. Wydający opinię wskazuje, iż „w rewolwerze wykorzystywane są naboje systemu Floberta kal. 6 mm. W nabojach tych występuje jedynie materiał

inicjujący, a nie miotający”. Opiniodawca twierdzi, że „rewolwerowi ZORAKI R1 bliżej jest do broni pneumatycznej aniżeli do broni palnej”.

Na podstawie ww. opinii firma KOLTER rozpoczęła sprzedaż powyższych rewolwerów osobom nieposiadającym stosownego pozwolenia. Również na jej podstawie rozpoczęto bez wymagania pozwoleń sprzedaż innych rewolwerów o identycznej zasadzie działania i konstrukcji, np. rewolwerów: MATEJA – SHOTGUM, EKOL Viper.

W świetle art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji „bronią palną jest każda przenośna broń lufowa, która miota, jest przeznaczona do miotania lub może być przystosowana do miotania jednego lub większej liczby pocisków lub substancji w wyniku działania materiału miotającego”.

W opinii CLKP (dawniej CLK KGP) analizowane modele rewolwerów spełniają wymagania ww. definicji broni palnej. Materiałem miotającym pociski w przypadku powyższych modeli jest materiał wybuchowy inicjujący, który znajduje się w nabojach alarmowych bocznego zapłonu kal. 6 mm wz. Flobert. Zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji „bronią palną alarmową jest urządzenie wielokrotnego użycia, które w wyniku działania sprężonych gazów, powstających na skutek spalania materiału miotającego, wywołuje efekt akustyczny, a wystrzelona z lufy lub elementu ją zastępującego substancja razi cel na odległość nie większą niż 1 metr”. W opinii CLKP (dawniej CLK KGP) analizowane modele rewolwerów nie spełniają wszystkich wymogów dotyczących broni palnej alarmowej, ponieważ z ich luf można wystrzeliwać pociski kal. 10 mm, które mogą razić cele na odległościach powyżej 1 metra od wylotu lufy.

W konsekwencji Departament Zezwoleń i Koncesji MSW wszczął postępowanie wyjaśniające w związku ze sprzedażą przez firmę KOLTER rewolwerów ZORAKI K-10 osobom nieposiadającym stosownych pozwoleń.

Firma KOLTER w dniu 24 kwietnia 2012 r. uzyskała od Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego opinię, w której zawarty jest wniosek, że „istnieją zasadnicze różnice konstrukcyjne pomiędzy rewolwerem ZORAKI R1 a rewolwerem KESERU K-10, które eliminują możliwość łatwego przystosowania rewolweru ZORAKI do strzelania amunicją scaloną zawierającą pociski. Wynika to przede wszystkim z wprowadzenia do konstrukcji rewolweru ZORAKI R1 przekoszenia bębna, który uniemożliwia jego przewiercenie”. Ponadto badania przeprowadzone przez Polskie Towarzystwo Kryminalistyczne wskazują, że „kule miotane z rewolweru ZORAKI R1 posiadają energię kinetyczną, która w żadnym przypadku nie osiąga 17J”.

W dniu 28 maja 2012 r. Departament Zezwoleń i Koncesji MSW skierował do firmy KOLTER pismo z informacją, iż organ koncesyjny po dokładnej analizie nadesłanych materiałów zaakceptował jej wyjaśnienia oraz przedstawione opinie i zakończył

prowadzone postępowanie wyjaśniające w sprawie sprzedaży rewolwerów ZORAKI K-10. Powyższe pismo DZiK MSW zostało wydane, pomimo że opinia CLK KGP nie uległa zmianie, nadal zaliczając rewolwery ZORAKI K-10 do broni palnej, na której posiadanie wymagane jest pozwolenie. Po wydaniu ww. pisma przez DZiK MSW firmy nie tylko kontynuowały sprzedaż rewolwerów ZORAKI K-10, lecz także rozpoczęły sprzedaż broni działającej na podobnych zasadach osobom nieposiadającym stosownych pozwoleń.

W dniu 22 marca 2013 r. Biuro Prewencji KGP w piśmie nr ENS-1389/13 zawarło stanowisko, iż rewolwery ZORAKI K-10 oraz inna broń działająca na podobnych zasadach zostały uznane za broń palną, na której posiadanie wymagane jest pozwolenie. Pomimo powyższego stanowiska Policji firmy handlujące bronią na polskim rynku nadal sprzedawały rewolwery ZORAKI K-10 oraz inną broń działającą na podobnych zasadach osobom nieposiadającym stosownych pozwoleń. Osoby nabywające powyższą broń bez posiadanego pozwolenia w przypadku kontaktu z Policją narażały się na ewentualny zarzut nielegalnego posiadania broni palnej.

Podobny problem sprzedaży broni palnej osobom nieposiadającym stosownych pozwoleń dotyczy także pistoletów WALTHER P-99 oraz pistoletów WALTHER P-22.

W opinii CLKP pistolety WALTHER P-99 oraz WALTHER P-22 są bronią palną gazową, na której posiadanie, w świetle przepisów ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, wymagane jest pozwolenie.

W pismach nr ZT/96/2012 z dnia 31 maja 2012 r. i nr ZT/127/2012 z dnia 14 sierpnia 2012 r. skierowanych do firmy KOLTER Instytut Mechaniki Precyzyjnej w Warszawie, powołując się na Polską Normę nr PN-V-01016, zawarł opinię, że pistolety WALTHER P-22 i WALTHER P-99 na amunicję hukową kal. 9 mm P.A.K. klasyfikowane są jako broń alarmowa o kalibrze do 6 mm, na której posiadanie nie jest wymagane

pozwolenie, oraz że na zakup i posiadanie amunicji alarmowej kal. 9 mm P.A.K. także nie jest wymagane pozwolenie. Brak definicji kalibru w ustawie z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji powoduje, że biegli przy ocenie kalibru broni palnej sięgają do innych źródeł. Na podstawie powyższych opinii IMP firma KOLTER zaczęła sprzedaż pistoletów WALTHER P-22 i WALTHER P-99 osobom nieposiadającym stosownych pozwoleń.

W Polskiej Normie nr PN-V-01016 z lipca 2004 r. zawarte są m.in. definicje: broni strzeleckiej, lufy broni strzeleckiej, przewodu broni strzeleckiej oraz kalibru broni strzeleckiej. Zgodnie z pkt 2.1.4 PN-V-01016 bronią strzelecką jest „broń lufowa przeznaczona m.in. do samoobrony, wymuszania postu-szeństwa, zwalczania pojedynczych i grupowych celów żywych, sprzętu oraz środków ogniowych itp. przystosowana do amunicji strzeleckiej, której kaliber (z wyjątkiem niektórej broni strzeleckiej wyspecjalizowanej) jest mniejszy niż 20 mm”. Według pkt 2.3.29 PN-V-01016 lufa broni strzeleckiej jest to „podstawowy element broni strzeleckiej (2.1.4), w którym pociskowi w procesie strzału jest nadawana prędkość i kierunek ruchu”. Z kolei pkt 2.3.47 PN-V-01016 definiuje przewód lufy broni strzeleckiej jako „wzdłużny otwór lufy broni strzeleckiej (2.3.29) od wlotu do wylotu lufy, służący do umieszczenia naboju i prowadzenia pocisku w lufie”. Zgodnie z pkt 2.3.58 PN-V-01016 kaliber broni strzeleckiej jest to „najmniejsza średnica części prowadzącej przewodu lufy broni strzeleckiej (2.3.47) wyrażona w milimetrach lub calach”.

Z powyższych definicji wynika, że kalibrem broni strzeleckiej jest najmniejsza średnica części prowadzącej pocisk w przewodzie lufy. Tak więc ww. definicja kalibru nie dotyczy broni gazowej i alarmowej, których konstrukcje uniemożliwiają wystrzeliwanie pocisków (przegrody zamontowane fabrycznie w przewodzie lufy oraz komorach bębna naboju). Kaliber

Ryc. 3. Pistolet WALTHER P-99 – widok z lewej strony.

Ryc. 4. Pistolet WALTHER P-22 umieszczony wewnątrz opakowania fabrycznego.

broni gazowej i alarmowej odpowiada kalibrowi amunicji do niej stosowanej, np. kal. 8 mm, kal. 9 mm P.A., kal. 9 mm P.A.K.

Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji „(...) bronią palną jest każda przenośna broń lufowa, która miota, jest przeznaczona do miotania lub może być przystosowana do miotania jednego lub większej liczby pocisków lub substancji w wyniku działania materiału miotającego”.

Pistolety WALTHER P-99 i P-22 spełniają wymogi powyższej ustawowej definicji broni palnej, ponieważ z ich luf można miotać chemiczny środek obezwładniający w wyniku działania ciśnienia gazów powstających podczas spalania się materiału miotającego zawartego w pistoletowych nabojach alarmowych i gazowych kal. 9 mm P.A.

Zgodnie z Polską Normą nr PN-V-86005 z października 2000 r. bronią palną gazową jest „urządzenie wykonane w formie rewolweru, pistoletu lub w innym kształcie służące do wyrzucania chemicznych środków obezwładniających na odległość i wytwarzania efektów akustycznych za pomocą ładunku miotającego”. Natomiast według Polskiej Normy nr PN-V-01016 z lipca 2004 r. bronią strzelecką gazową jest „broń strzelecka służąca do miotania chemicznych środków obezwładniających i wytwarzania efektów dźwiękowo-wizualnych”.

Pistolety WALTHER P-99 i P-22 spełniają wymogi powyższych definicji broni gazowej, ponieważ z ich luf można miotać chemiczny środek obezwładniający

na odległość oraz wywoływać efekt akustyczny (huk) w wyniku działania materiału miotającego, który znajduje się w pistoletowych nabojach gazowych kal. 9 mm P.A.

W opinii CLKP pistolety WALTHER P-22 i P-99 są bronią palną gazową kal. 9 mm (powyżej 6 mm), na której posiadanie oraz posiadanie amunicji do niej, w świetle przepisów ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji, wymagane jest pozwolenie.

Osoby nabywające powyższą broń oraz amunicję do niej bez posiadanego pozwolenia w przypadku kontaktu z Policją narażają się na ewentualny zarzut nielegalnego posiadania broni palnej i amunicji.

Z powyższej analizy wynika, że opinie wydawane przez biegłych mają wpływ na sprzedaż broni. Opinie wydane na zlecenie firmy KOLTER (przedstawione powyżej) spowodowały nieuzasadnioną sprzedaż rewolwerów KESERU K-10, ZORAKI K-10, MATEJA, EKOL Viper oraz pistoletów WALTHER P-99 i P-22 osobom nieposiadającym stosownych pozwoleń, a tym samym wzrost liczby ww. modeli broni wśród polskich obywateli.

Rozwiązaniem problemu różnej kwalifikacji tego samego modelu broni palnej przez biegłych oraz instytucje wydające opinie byłoby powołanie instytucji certyfikującej broń wprowadzaną do obrotu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródła rycin: autorzy